

การศึกษาเพื่อ เสนอแนวทางการใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก

นายชัยชนะ แสงสว่าง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและ เมืองมหามบัณฑิต
ภาควิชาการวางแผนภาคและ เมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-567-266-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012055

A STUDY FOR GUIDELINES IN LAND USE PLANNING OF
THE PHITSANULOK URBAN COMMUNITY

Mr. Chaichana Seangsaweang 1961-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning

Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

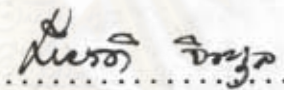
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเพื่อ เสนอแนวทางการใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก
โดย นายชัยชนะ แสงสว่าง
ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒนา ธาตานิติ

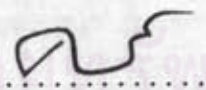
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชรภักดิ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เกียรติ จิระกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒนา ธาตานิติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์ کمสัน สุขสุเมฆ)

..... กรรมการ
(นางจรุสศรี ทิพย์ิช)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาเพื่อ เสนอแนวทางกาารใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก
 ชื่อนิสิต นายชัยชนะ แสงสว่าง
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒนา ธาดานิติ
 ภาควิชา การวางแผนภาคและ เมือง
 ปีการศึกษา 2529

บทคัดย่อ

จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญจังหวัดหนึ่งในภาคเหนือตอนล่าง โดยได้
 รับการกำหนดให้เป็นเมืองหลักอันดับรองในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5
 (พ.ศ. 2525-2529)

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งในการวางแผนพัฒนาทางด้านกายภาพของพื้นที่ชุมชน
 เมืองพิษณุโลก โดยมีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาถึงบทบาทและความสำคัญของชุมชนเมืองพิษณุโลก
 สภาพการใช้ที่ดินจากอดีตถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2527) และปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนลักษณะและ
 แนวโน้มการขยายตัวของชุมชน เพื่อเสนอแนะแนวทางการใช้ที่ดินชุมชนเมืองพิษณุโลกที่สามารถ
 สนองตอบต่อบทบาทของชุมชน รวมทั้งป้องกันและแก้ไขปัญหา ตลอดจนจัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับ
 การขยายตัวของชุมชนในอนาคต

โดยใช้เทคนิคต่าง ๆ คือ Geometric & Share Extropolation ในการ
 คาดคะเนประชากรในอนาคต, Shift and Share Analysis และ Location-Quotient
 ในการหาปัจจัยนำทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัด และฐานเศรษฐกิจของชุมชน Potential
 Surface Analysis (PSA) ประกอบกับโปรแกรม Statistic Package for the
 Social Science (SPSS) ในการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนา และ
 Goal Achievement Matrix ในการคัดเลือกแนวทางการใช้ที่ดินที่เหมาะสมสำหรับชุมชน
 เมืองพิษณุโลก

จากการศึกษาพบว่า

จังหวัดพิษณุโลกมีบทบาทเด่นในด้านการเกษตรกรรม การคมนาคมขนส่ง การค้าและ
บริการ โดยมีความสัมพันธ์และส่งผลโดยตรงต่อการเจริญเติบโตและปัญหาของชุมชน เมือง
พิษณุโลกในฐานะที่เป็นชุมชนหลักของจังหวัด โดยเฉพาะความสำคัญของจังหวัดในด้านที่ตั้ง
และการเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภาคเหนือตอนล่าง ทำให้ชุมชนเมืองพิษณุโลก
มีบทบาททางการคมนาคมขนส่ง การเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรม และบริการทางการศึกษา
และสาธารณสุข

ชุมชนเมืองพิษณุโลกมีแม่น้ำน่านไหลผ่านกลาง แม่งพื้นที่ของชุมชนออกเป็นสองส่วน
มีศูนย์กลางของชุมชนอยู่บริเวณโดยรอบสถานีรถไฟ และมีแนวโน้มกระจายตัวออกไปโดยรอบ
ในลักษณะของ Ribbon Development ตามเส้นทางคมนาคมสายหลักโดยเฉพาะ
ถนนบรมไตรโลกนารถ ถนนเอกาทศรถ ถนนศรีธรรมไตรปิฎก ถนนสิงหวัฒน์ ส่วนใหญ่อยู่ทาง
ด้านตะวันออกของแม่น้ำน่าน ปัญหาหลักของชุมชนเมืองพิษณุโลก ได้แก่ ปัญหาการใช้ที่ดินอย่าง
สิ้นเปลือง ปัญหาการจราจรติดขัด ปัญหาการระบายน้ำและน้ำท่วมขัง และปัญหาทางด้านที่อยู่อาศัย

การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่สำหรับการพัฒนาโดยใช้ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อพิจารณาเลือก
ที่ตั้งของประเภทการใช้ที่ดินหลักพบว่า ศักยภาพของการใช้ที่ดิน เพื่อที่พักอาศัยและพาณิชย์กรรม
จะรวมกันอยู่ใน เขตเทศบาล โดยเฉพาะด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำน่าน ส่วนอุตสาหกรรมจะ
กระจายอยู่ทั่วไปภายใน เขตเทศบาลและ เส้นทางคมนาคมสายหลัก

จากขนาดของชุมชนและการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ สามารถจัดระบบการใช้ที่ดิน
ของชุมชนให้เป็นเมืองที่มีศูนย์กลางเดียว (Mono-Centric) ได้ แต่เนื่องจากชุมชนมีแม่น้ำ
และทางรถไฟ เป็นอุปสรรคที่ทำให้พื้นที่ของชุมชนมีความเจริญแตกต่างกัน จึงได้เสนอแนวทาง
การใช้ที่ดินชุมชนเมืองพิษณุโลก ปี พ.ศ. 2544 เพื่อรองรับประชากร 101,620 คน ในลักษณะ
ที่ให้ศูนย์กลางของชุมชนอยู่ทั้งสองฝั่งแม่น้ำน่าน เพื่อกระจายความเจริญและลดปัญหาความแออัด
ของชุมชนทางด้านฝั่งตะวันออก ส่วนมาตรการที่ก่อให้เกิดการปฏิบัติตามแนวทางการใช้ที่ดินที่
เสนอแนะนั้น ได้แก่ มาตรการทางด้านผังเมือง มาตรการทางด้านการเงินและงบประมาณ
มาตรการทางด้านภาษี และมาตรการทางด้านหน่วยงานและประชาชน

Thesis Title A Study For Guidelines in Land Use Planning
 of the Phitsanuloke Urban Community

Name Mr. Chaichana Seangsaweang

Thesis Advisor Assistant Professor Suwattana Thadaniti

Department Urban and Regional Planning

Academic Year 1986

ABSTRACT

Phitsanulode Province is one of the most important province in the lower northern region of Thailand. It is prescribed to be the major city on the secondary level in the Fifth National Economic and Social Development Planning (1982-1986)

This thesis is concerned to plan the physical development of Phitsanuloke urban community. Its objective is to study the role and significance of Phitsanuloke urban community, the condition and the problems of land use from the part to date (1974) and its occurring problems, including to study the possibilities and the trend of the future urban expansion. It will be the guideline of the land use in Phitsanuloke urban community planning which can be responded to prevent and solve the problems of community and to prepare the area for supporting the expansion of the next future community

The various techniques are used in this study , i.e. Geometric & Share Extropolation for prediction of the population in the furture, Shift and Share Analysis and Location Quotient for seelcing the leading factors on economic of the province and economic

25

base of community, Potential Surface Analysis (PSA) and the Program of Statistic Package for the Social Science (SPSS) for analysis the potential of area development, and Goal Achievement Matrix for selecting the land use alternatives in Phitsanuloke urban community.

It is found that:

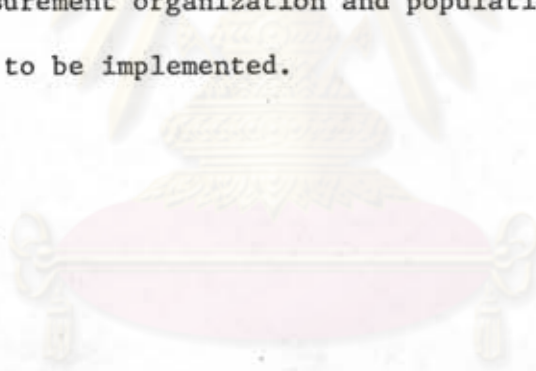
First. Agriculture, Communication, Commerce and Service are the important role and directly associated and affected to the growth and the problems of Phitsanuloke urban community as the major one. Especially, its location and its center of communication on lower northern region is led to have the role on the communication, the commercial center, the educational service and the public health.

Second. The area of Phitsanuloke is divided into two parts by floa of Mae nam Nan. The community center is around the Phitsanuloke railway and tended to the round expanded in the characteristic of Ribbon Development along the main roads, especially Thanon Borom Trai Lokkanat, Thanon Eka Thotsarot, Thanon Si Tham Tra Pidok, Thanon SinghaWat in the east of Mae Nam Nan. The mayjor problem of Pitsanuloke urban community is the problem of confusedly using the land, of the traffic congestion, of drainage and flood area, and of houring.

Third analysis of potential area development by using the various factors for consideration to select the locations as the category of land use for the major activitics is found that the potential land use for residential and commercial areas is included together in the municipality especially in the east of Mae Nam Nan,

and industrial area is widely scattered within the municipally and the main roads.

The land use system of community on the Mono-Centric can be set from the community size and the analysis of area potential. Due to the barrier of the community's river and railway leading to the differential growth, the guideline of land use on Phitsanuloke urban community, B.E. 2544 should be proposed so as the support 101,620 populations by decentralization on both riversides of Mae Nam Nan for solving the crowded community on the eastern bank. The measurement on town and country planning, measurement on tax and the measurement organization and population are the proposed measurement to be implemented.

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาเพื่อ เสนอแนวทางการใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก" ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลือจากอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง ที่กรุณาสั่งสอนและให้ความรู้ทางด้านผังเมืองซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการนำมาใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ โดยเฉพาะผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรณศิลป์ หิรพันธุ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒนา ธาตานิติ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำและชี้แนวทางอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ผู้ศึกษาจึง ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ คุณเบญจพล ศักรภณ์ คุณวิชัย เกดตะพันธ์ ที่ช่วยเหลือให้คำแนะนำ ในการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คุณอรพิน พิมเจริญ คุณอุทุมพร จิวราษฎร์อำนวยการ คุณสุรศักดิ์ วงศ์หุด ที่ช่วยเหลือทางด้านแผนที่ และที่ ๆ เพื่อน ๆ ทุกคนที่มีส่วนช่วยเหลือให้ วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการในส่วนกลาง จังหวัดพิษณุโลก และ เทศบาลเมืองพิษณุโลก ที่กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูล... เจ้าหน้าที่กองผังเมืองรวม กองวิจัย และ กองวิศวกรรม ที่กรุณาเอื้อเฟื้อข้อมูลแผนที่และคำแนะนำบางประการ ... และมีมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนบางส่วนในการวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและ ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย เสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

นายชัยชนะ แสงสว่าง

กันยายน 2529

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนภูมิ	น
สารบัญแผนที่	ป
คำย่อ	ฟ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมา	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
ขอบเขตของการศึกษา	3
พื้นที่ศึกษา	3
เนื้อหาที่ศึกษา	4
วิธีดำเนินการศึกษา	4
แหล่งที่มาของข้อมูล	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	6
2. ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	8
ทฤษฎีและแนวความคิดเกี่ยวกับเมืองและวิวัฒนาการของเมือง	8
การก่อรูปของเมือง	8
วิวัฒนาการของเมือง	9

บทที่

หน้า

ทฤษฎีและแนวความคิด เกี่ยวกับการใช้ที่ดินภายใน เมือง	
และโครงสร้างของ เมือง	14
การแบ่งประ เภทการใช้ที่ดินภายใน เมือง	14
แนวความคิด เกี่ยวกับโครงสร้างของ เมือง	17
แนวความคิด เกี่ยวกับการวางแผนการใช้ที่ดินภายใน เมือง	20
การกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินภายใน เมือง	20
แนวทางการกำหนดที่ตั้งของการใช้ที่ดินแต่ละประ เภท	24
แนวความคิด เกี่ยวกับการวางผังระบบคมนาคมและขนส่ง	33
เทคนิคการวิ เเคราะห์พื้นที่ในการวางผังการใช้ที่ดิน	35
3. การศึกษาสภาพทั่วไปของจังหวัดพิษณุโลก	45
ลักษณะทางกายภาพ	45
ขนาดและที่ตั้ง	45
การแบ่ง เขตการปกครอง	47
ภูมิประเทศ	49
ภูมิอากาศ	52
ทรัพยากรธรรมชาติ	56
การใช้ที่ดิน	62
การคมนาคมขนส่ง	62
การท่องเที่ยว	72
ลักษณะประชากร	77
ขนาดและการกระจายตัวประชากร	79
ความหนาแน่นของประชากร	83
การ เปลี่ยนแปลงประชากร	85
การคาดคะ เนประชากร	93

บทที่

หน้า

ลักษณะทาง เศรษฐกิจ	94
โครงสร้าง เศรษฐกิจระดับอนุภาค	94
โครงสร้าง เศรษฐกิจระดับจังหวัด	99
ปัจจัยนำทาง เศรษฐกิจ	108
ลักษณะทางสังคม	109
ประวัติความเป็นมา	109
การบริการสังคม	112
การพัฒนาในระดับภาคและจังหวัด	115
การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5	115
การพัฒนาตามแผนพัฒนาจังหวัด	116
โครงการพัฒนาที่สำคัญ	117
บทบาทและความสำคัญของจังหวัดพิษณุโลก	121
4. การศึกษาสภาพชุมชนเมืองพิษณุโลก	125
ลักษณะทางกายภาพ	125
การแบ่ง เขตพื้นที่	125
ภูมิประเทศ	127
การใช้ที่ดิน	127
การคมนาคมขนส่ง	130
สาธารณูปโภค	141
ลักษณะประชากร	149
ขนาดและการกระจายตัวประชากร	150
ความหนาแน่นประชากร	153
โครงสร้างประชากร	156
การเปลี่ยนแปลงประชากร	158
ลักษณะองค์ประกอบของการเปลี่ยนแปลง	160
การคาดคะเนประชากร	163

บทที่

หน้า

ลักษณะทาง เศรษฐกิจ	167
แรงงาน	167
กิจกรรมทาง เศรษฐกิจ	170
ปัจจัยนำทาง เศรษฐกิจของชุมชน	178
การคลังท้องถิ่น	180
สภาพทางสังคม	182
โครงสร้างทางสังคม	182
สถาบันและการบริการทางสังคม	183
เคหะการ	193
การบริหารและโครงการพัฒนา	195
การบริหาร	195
โครงการพัฒนา	196
บทบาทและหน้าที่ของชุมชน เมืองพิษณุโลก	208
5. การใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก	212
การตั้งถิ่นฐานและวิวัฒนาการการใช้ที่ดิน	212
การตั้งถิ่นฐานของชุมชน	212
การใช้ที่ดิน พ.ศ. 2518	215
การใช้ที่ดิน พ.ศ. 2527	216
ความสัมพันธ์ของการใช้ที่ดินกับอาคารและที่ดิน	222
ความสัมพันธ์ของการใช้ที่ดินกับอาคาร	222
ความสัมพันธ์ของการใช้ที่ดินกับที่ดิน	225
การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน	228
ขนาดและประ เภทของการ เปลี่ยนแปลง	228
ทิศทางของการ เปลี่ยนแปลง	233
การขยายตัวของชุมชน	234
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัว	238

บทที่

หน้า

๖. วัตถุประสงค์และ เป้าหมายในการพัฒนาการใช้ที่ดิน	243
สภาพของปัญหาและลำดับความสำคัญของปัญหา	243
สภาพปัญหาของชุมชน เมืองพิษณุโลก	243
การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา	250
การกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการใช้ที่ดิน	276
การคาดประมาณการใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก	282
7. การวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่	302
การกำหนดปัจจัย	303
การวัดค่าปัจจัย	304
การให้ค่าน้ำหนักของปัจจัย	315
ศักยภาพของพื้นที่ตามประเภทกิจกรรม	318
ศักยภาพของพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัย	322
ศักยภาพของพื้นที่สำหรับพาณิชยกรรม	322
ศักยภาพของพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรม	323
8. แนวทางการใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก	328
การกำหนดทาง เลือกของผังโครงสร้าง	328
ที่ตั้งตามประเภทการใช้ที่ดิน	328
ทาง เลือกของผังโครงสร้าง	334
การประเมินผังโครงสร้าง	349
ผลดีและผล เสียของแต่ละผังโครงสร้าง	349
ผังโครงสร้างที่เหมาะสม	350
แนวทางการใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก	354
การใช้ที่ดิน	354
การคมนาคมขนส่ง	366
ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม	371

บทที่

หน้า

ความสัมพันธระหว่างวัตถุประสงค์ในการพัฒนากับแนวทางการใช้ที่ดินที่	
เสนอแนะ	377
มาตรการในการปฏิบัติ	380
มาตรการทางด้านผังเมือง	380
มาตรการด้านหน่วยงานและประชาชน	387
บรรณานุกรม	389
ภาคผนวก	397
ประวัติผู้เขียน	503

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 การแบ่ง เขตการปกครองจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2526	47
3.2 เนื้อที่โครงการชลประทานที่สร้างแล้วถึงปีงบประมาณ 2526 ในอนุภาคศึกษา	399
3.3 โครงการชลประทานในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2526	400
3.4 เนื้อที่ป่าไม้ในอนุภาคศึกษา พ.ศ.2519 และ 2525	401
3.5 การใช้ที่ดินในอนุภาคศึกษา รายจังหวัด พ.ศ.2525	402
3.6 ปริมาณการโดยสารและการขนส่งสินค้าทางรถไฟในอนุภาคศึกษา ปีงบประมาณ 2526	403
3.7 ปริมาณการขนส่งสินค้าทางน้ำที่กรุงเทพฯ ในอนุภาคศึกษา พ.ศ. 2523 และ 2526	404
3.8 จำนวนแหล่งท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวใน อนุภาคศึกษา	404
3.9 จำนวนประชากรในอนุภาคศึกษา พ.ศ.2518 และ 2527	405
3.10 จำนวนประชากรในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	405
3.11 ประชากรรายตำบลจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	406
3.12 การกระจายตัวประชากรในระดับตำบล จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2518	410
3.13 การกระจายตัวประชากรในระดับตำบล จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2527	411
3.14 ขนาดและความหนาแน่นประชากรในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	412
3.15 ความหนาแน่นประชากรในอนุภาคศึกษา พ.ศ.2518 และ 2527	413
3.16 ความหนาแน่นประชากรในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	413
3.17 การเปลี่ยนแปลงประชากรในอนุภาคศึกษา พ.ศ.2518 และ 2527	414
3.18 การเปลี่ยนแปลงประชากรในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527 ...	414

ตารางที่	หน้า
3.19 อัตราการ เพิ่มและลักษณะของการ เปลี่ยนแปลงประชากรในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2518-2527	415
3.20 การย้ายถิ่นเข้า-ออกจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2508-2513	416
3.21 การย้ายถิ่นเข้า-ออกจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2518-2523	417
3.22 สาเหตุของการย้ายถิ่น พ.ศ. 2518-2523	418
3.23 โครงสร้างอายุและ เพศของผู้ย้ายถิ่น พ.ศ. 2518-2523	418
3.24 ลักษณะของการ เปลี่ยนแปลงประชากรจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2518-2527	419
3.25 การคาดคะ เนจำนวนประชากรจังหวัดพิษณุโลกในอนาคต	420
3.26 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและรายได้ต่อประชากรในอนุภาคศึกษา พ.ศ. 2521 และ 2526 (ราคาคงที่ พ.ศ. 2515)	421
3.27 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและการ เปลี่ยนแปลงในอนุภาคศึกษา จำแนกตามจังหวัด พ.ศ. 2521 และ 2526 (ราคาคงที่ พ.ศ. 2515)	422
3.28 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2518 และ 2526 (ราคาคงที่ พ.ศ. 2515)	423
3.29 การเปลี่ยนแปลงมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามสาขาการผลิต พ.ศ. 2518-2516 (ราคาคงที่ พ.ศ. 2515)	424
3.30 มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมและโครงสร้างการผลิตจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2518-2526 (ราคาคงที่ พ.ศ. 2515)	425
3.31 การใช้ที่ดินเพื่อการ เกษตร รายอำเภอ จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2526	426
3.32 จำนวนปศุสัตว์ จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2526	427
3.33 การประมง จังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2526	427
3.34 จำนวนสถานอุตสาหกรรมในจังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามประเภท อุตสาหกรรม พ.ศ. 2521 และ 2526	428
3.35 สถานประกอบธุรกิจประเภทต่าง ๆ ในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ. 2519 และ 2526	429

ตารางที่	หน้า
3.36 ประชากรวัยแรงงาน จำแนกตามประเภทการทำงานใน เชียง เสริมธุรกิจ พ.ศ.2513 และ 2523	429
3.37 ประชากรวัยแรงงานที่ทำงานใน เชียง เสริมธุรกิจ จำแนกตาม หมวดอาชีพและอุตสาหกรรม พ.ศ.2513 และ 2523	430
3.38. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม การเปลี่ยนแปลง และค่า Shift and Share Analysis	431
3.39 การบริการการศึกษาในอนุภาคศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา พ.ศ.2526	432
3.40 การบริการการศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2526	433
3.41 การบริการสาธารณสุขในอนุภาคศึกษา พ.ศ.2525	434
3.42 การบริการสาธารณสุขในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2525	435
3.43 จังหวัดที่มีจำนวนคดีอุกฉกรรจ์ที่เกิดขึ้น 10 อันดับแรก แยกเป็นรายประเภท ประจำปี 2526	436
4.1 การใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	437
4.2 สถิติยานพาหนะที่จดทะเบียนกรมตำรวจจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2523-2527	438
4.3 สถิติยานพาหนะที่จดทะเบียนตาม พ.ร.บ.ขนส่งจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2523-2527	438
4.4 การจอดรถยนต์บนถนนสายหลักในชุมชน เมืองพิษณุโลก	439
4.5 เส้นทาง การเดินทางประจำทางในชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	136
4.6 การบริการประปาในชุมชนเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2526	142
4.7 การบริการไฟฟ้าใน เขตอำเภ เมืองพิษณุโลก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2520 และ 2525	144
4.8 ขนาดและความหนาแน่นประชากรรายตำบลในอำเภ เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	440

ตารางที่	หน้า
4.9 ขนาดและความหนาแน่นประชากรใน เทศบาล เมืองและตำบลโดยรอบ พ.ศ.2518 และ 2527	441
4.10 ขนาดพื้นที่ จำนวนครัวเรือน และประชากรในชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	442
4.11 จำนวนประชากรจำแนกตามหมวดอายุและ เพศใน เขต เทศบาล เมืองพิษณุโลก พ.ศ. 2527	443
4.12 จำนวนประชากรจำแนกตามหมวดอายุและ เพศใน เขตชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	444
4.13 การเปลี่ยนแปลงประชากรในอำเภอ เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518-2527	445
4.14 การเปลี่ยนแปลงประชากรในชุมชนเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518-2527	446
4.15 องค์ประกอบของการ เปลี่ยนแปลงประชากรในอำเภอ เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518-2527	447
4.16 องค์ประกอบของการ เปลี่ยนแปลงประชากรในตำบลรอบนอก เขต เทศบาล พ.ศ.2518-2527	448
4.17 ลักษณะของการ เปลี่ยนแปลงประชากรอำเภอ เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518-2517	449
4.18 การคาดคะเนจำนวนประชากรอำเภอ เมืองพิษณุโลกในอนาคต	450
4.19 ลักษณะของการ เปลี่ยนแปลงประชากรเทศบาล เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518-2527	451
4.20 การคาดคะเนจำนวนประชากรเทศบาลเมืองพิษณุโลกในอนาคต	452
4.21 จำนวนประชากรวัยแรงงาน (อายุ 11 ปีขึ้นไป) ในชุมชนเมืองพิษณุโลก จำแนกตามหมวดอายุ พ.ศ.2527	453
4.22 จำนวนประชากรวัยแรงงานจำแนกตามประเภทการทำงานในเชิง เศรษฐกิจ พ.ศ.2527	453
4.23 หมวดอาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อ เดือนของประชากรที่ทำงานเชิง เศรษฐกิจ ในชุมชนเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	454

ตารางที่	หน้า
4.24 จำนวนสถานธุรกิจที่เปิดดำเนินการในแต่ละช่วงเวลา (ปี)	454
4.25 ลักษณะอุตสาหกรรมในชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	455
4.26 ประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป ที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจจำแนกตาม อุตสาหกรรม และ Location Quotient พ.ศ.2527	456
4.27 รายได้และรายจ่าย เทศบาล เมืองพิษณุโลกปีงบประมาณ 2521-2526	457
4.28 อัตราการเพิ่มของนักเรียนจำแนกตามสังกัดและระดับการศึกษา ในเขตชุมชนเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2521 และ 2526	458
4.29 สถิติคดีอาญาใน เทศบาลเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2520-2526	459
5.1 การไรที่ดินชุมชนเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	218
5.2 ลักษณะสิ่งก่อสร้างอาคารในชุมชน เมืองพิษณุโลก	224
5.3 การเปลี่ยนแปลงการไรที่ดินชุมชนเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518-2527	230
5.4 อัตราส่วนการเพิ่มของการเปลี่ยนแปลงการไรที่ดินใน เขต และนอกเขตเทศบาลเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518-2527	231
6.1 สภาพปัญหาของชุมชน เมืองพิษณุโลก	244
6.2 ขนาดของปัญหาชุมชน เมืองพิษณุโลก	252
6.3 ความร้ายแรงของปัญหาชุมชน เมืองพิษณุโลก	258
6.4 ความพร้อมในการดำเนินการแก้ไขปัญหาชุมชน เมืองพิษณุโลก	264
6.5 ปฏิกริยาของชุมชนต่อปัญหาชุมชน เมืองพิษณุโลก	269
6.6 การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาในชุมชน เมืองพิษณุโลก	275
6.7 จำนวนประชากรชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	283
6.8 พื้นที่พาณิชย์กรรมชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	286
6.9 พื้นที่อุตสาหกรรมและคลังสินค้าชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	287
6.10 พื้นที่สถานศึกษาชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	290
6.11 พื้นที่สถานพักผ่อนหย่อนใจชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	292
6.12 ปริมาณน้ำใช้ชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	294

ตารางที่	หน้า
6.13 ปริมาณขยะ จำนวนรถขยะ และพื้นที่กำจัดขยะ ชุมชน เมืองพิษณุโลก ในอนาคต	295
6.14 ปริมาณน้ำเสียและพื้นที่บ่อบำบัดน้ำเสียชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	297
6.15 พื้นที่ถนนและซอยชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	298
6.16 การคาดคะเนการไร้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	299
6.17 พื้นที่และสัดส่วนการไร้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518, 2527 และ 2533	301
7.1 ปัจจัย (Factors) ที่นำมาพิจารณาหาศักยภาพของพื้นที่ ในแต่ละประเภทกิจกรรม	303
7.2 ดัชนีการวัดปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการวิเคราะห์ศักยภาพของ พื้นที่การไร้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม และอุตสาหกรรม	314
7.3 ค่าสหสัมพันธ์ของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำหรับศักยภาพที่อยู่อาศัย	492
7.4 ค่าสหสัมพันธ์ของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำหรับศักยภาพพาณิชยกรรม	493
7.5 ค่าสหสัมพันธ์ของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบสำหรับศักยภาพอุตสาหกรรม	494
7.6 กลุ่มศักยภาพและช่วงชั้นของการจัดระดับขึ้นตามประเภทกิจกรรม	324
8.1 เปรียบเทียบการเลือกของผังโครงสร้างการไร้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก ...	348
8.2 ผลดีและผลเสียของแต่ละผังโครงสร้างต่อวัตถุประสงค์	349
8.3 ค่าคะแนนความคิด เห็นและค่าทางเลือก เมื่อพิจารณาจากวัตถุประสงค์ (Goal achievement matrix)	352
8.4 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในการพัฒนามากับแนวทางการไร้ที่ดินที่ เสนอแนะ	377

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1.1	5
2.1	15
2.2	21
2.3	39
3.1	55
3.2	69
3.3	80
3.4	89
3.5	96
3.6	98
3.7	100
3.8	102
4.1	129
4.2	157

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
1.1	5
2.1	15
2.2	21
2.3	39
3.1	55
3.2	69
3.3	80
3.4	89
3.5	96
3.6	98
3.7	100
3.8	102
4.1	129
4.2	157

แผนภูมิที่	หน้า
4.3 โครงสร้างประชากรใน เขตชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	157
4.4 รูปแบบการ เพิ่มประชากรในจังหวัดพิษณุโลก	162
4.5 จำนวนประชากรในอนาคค	166
4.6 ประชากรวัยแรงงานชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	169
4.7 เปรียบเทียบจำนวนสถานประกอบการค้าและบริการ ในชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	172
4.8 รายได้ของ เทศบาล เมืองพิษณุโลก ปีงบประมาณ 2521-2526	181
4.9 รายจ่ายของ เทศบาล เมืองพิษณุโลก ปีงบประมาณ 2521-2526	181
4.10 ความสัมพันธ์และการควบคุมของส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น	197
4.11 โครงสร้างการบริหารงาน เทศบาล	198
5.1 การใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ. 2518 จำแนกตาม เขตการศึกษา	221
5.2 การใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ. 2527 จำแนกตาม เขตการศึกษา	221
5.3 การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518-2527	232
6.1 รูปแบบความสำคัญของกลุ่มปัญหาในชุมชน เมืองพิษณุโลก	276
6.2 จำนวนประชากรชุมชน เมืองพิษณุโลกในอนาคต	283
7.1 การกระจายตัวของค่าศักยภาพของพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัย	497
7.2 การกระจายตัวของค่าศักยภาพของพื้นที่สำหรับพาณิชยกรรม	498
7.3 การกระจายตัวของค่าศักยภาพของพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรม	499

สารบัญแนบที่

แผนที่ที่	หน้า	
1.1	พื้นที่ศึกษา: ชุมชน เมืองพิษณุโลก	3
3.1	ขนาดและที่ตั้งอนุภาคศึกษา	46
3.2	การแบ่ง เขตการปกครอง พ.ศ.2526	48
3.3	ลักษณะภูมิประเทศ	51
3.4	ลักษณะภูมิอากาศ	53
3.5	สมรรถนะของดิน	58
3.6	การใช้ที่ดินจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.	63
3.7	ปริมาณการจราจรทางบกในอนุภาคศึกษา พ.ศ.2526	65
3.8	ปริมาณการจราจรทางบกในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2526	66
3.9	ปริมาณการโดยสารและขนส่งสินค้าทางรถไฟ ปีงบประมาณ 2526	68
3.10	เส้นทางการบิน	71
3.11	แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพิษณุโลก	76
3.12	การจัดลำดับชุมชนและ เขตอิทธิพลของศูนย์กลาง	78
3.13	ขนาดและการกระจายตัวประชากรรายตำบล พ.ศ.2518 และ 2527	82
3.14	ความหนาแน่นของประชากรจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2527	84
3.15	การเปลี่ยนแปลงประชากรในอนุภาคการศึกษา พ.ศ.2518-2527	86
3.16	การเปลี่ยนแปลงประชากรในจังหวัดพิษณุโลก พ.ศ.2518-2527	87
3.17	ทิศทางและปริมาณการย้ายถิ่น พ.ศ.2508-2513	91
3.18	ทิศทางและปริมาณการย้ายถิ่น พ.ศ.2518-2523	92
4.1	การแบ่ง เขตพื้นที่การศึกษาหน่วย	126
4.2	ทิศทางและความลาดเอียง	128
4.3	ระบบถนน	131
4.4	ปริมาณการจราจรในช่วงโมงเร่งด่วน	133

แผนที่ที่	หน้า
4.5 การบริการประปา	143
4.6 การบริการโทรศัพท์	146
4.7 แนวท่อระบายน้ำ	148
4.8 ขนาดและการกระจายตัวประชากรชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	152
4.9 ความหนาแน่นประชากรรายตำบลอำเภอ เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	154
4.10 ความหนาแน่นประชากรชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518 และ 2527	155
4.11 การเปลี่ยนแปลงประชากรในอำเภอ เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518-2527	159
4.12 การเปลี่ยนแปลงประชากร ชุมชน เมือง พ.ศ.2518-2527	161
4.13 ที่ตั้งสถานธุรกิจการค้าในชุมชนเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	177
4.14 ที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชนเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	177
4.15 ที่ตั้งสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	190
4.16 ที่ตั้งสถานบริการและชุมชนแออัด	192
5.1 แผนที่เมืองพิษณุโลก เมื่อ พ.ศ. 2444	214
5.2 การใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2518	219
5.3 การใช้ที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2527	220
5.4 อัตราส่วนพื้นที่อาคารคลุมดิน	222
5.5 ราคาที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2521-2524	226
5.6 ราคาที่ดินชุมชน เมืองพิษณุโลก พ.ศ.2525-2528	226
5.7 กรรมสิทธิ์ที่ดิน	227
5.8 ทิศทางของการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน	235
5.9 การขยายตัวของชุมชน (Built-up area)	237
5.10 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการขยายตัวของชุมชน	240

แผนที่ที่	หน้า
7.1 คำศัพท์ภาพ "ความสะดวกในการเข้าถึง"	477
7.2 คำศัพท์ภาพ "ย่านธุรกิจการค้า"	478
7.3 คำศัพท์ภาพ "พื้นที่อนุรักษ์"	479
7.4 คำศัพท์ภาพ "ความหนาแน่นอาคาร"	480
7.5 คำศัพท์ภาพ "การระบายน้ำ"	481
7.6 คำศัพท์ภาพ "สถานศึกษา"	482
7.7 คำศัพท์ภาพ "ไฟฟ้า"	483
7.8 คำศัพท์ภาพ "สภาพแวดล้อม" (A)	484
7.9 คำศัพท์ภาพ "สภาพแวดล้อม" (B)	485
7.10 คำศัพท์ภาพ "พื้นที่ชุ่ม"	486
7.11 คำศัพท์ภาพ "สถานพยาบาล"	487
7.12 คำศัพท์ภาพ "ราคาที่ดิน" (A)	488
7.13 คำศัพท์ภาพ "ราคาที่ดิน" (B)	489
7.14 คำศัพท์ภาพ "ตลาด"	490
7.15 คำศัพท์ภาพ "โทรศัพท์"	491
7.16 คำศัพท์ภาพ "สถานพักผ่อนหย่อนใจ"	492
7.17 คำศัพท์ภาพ "ประปา"	493
7.18 คำศัพท์ภาพของพื้นที่สำหรับที่อยู่อาศัย	319
7.19 คำศัพท์ภาพของพื้นที่สำหรับพาณิชยกรรม	320
7.20 คำศัพท์ภาพของพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรม	321
7.21 ศัพท์ภาพสำหรับที่อยู่อาศัย	325
7.22 ศัพท์ภาพสำหรับพาณิชยกรรม	326
7.23 ศัพท์ภาพสำหรับอุตสาหกรรม	327
8.1 ทางเลือกของผังโครงสร้างการใช้ที่ดินของชุมชนในอนาคต.....	347

แผนที่ที่	หน้า
8.2 การใช้ที่ดินชุมชนเมืองพิษณุโลก พ.ศ.2544	361
8.3 แนวความคิด เกี่ยวกับการจัดระบบคมนาคมขนส่ง	367
8.4 ระบบการคมนาคมขนส่ง	370
8.5 สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	376

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำย่อ

ด.	=	ตำบล
อ.	=	อำเภอ
จ.	=	จังหวัด
ทบ.	=	เทศบาล เมือง
ทด.	=	เทศบาลตำบล
ส.	=	สุขาภิบาล
ค.ค.	=	ศาล
น.ก.	=	เนินมะกอก
พ.ค.	=	พุทธศรี
ช.ส.	=	ชุมชนแสง
บ.น.	=	บางมูลนาก
ค.ท.	=	สะพานหิน
ค.ร.	=	ครอน
ส.ค.	=	สวรรค์โลก
อ.ม.	=	อำเภอเมืองพิษณุโลก
บ.ท.	=	บางกระทุ่ม
บ.ก.	=	บางระกำ
ช.ค.	=	ชาติตระการ
น.ท.	=	นครไทย
น.ป.	=	เนินมะปราง
พ.ร.	=	พรหมพิราม
ว.ท.	=	วังทอง
ว.บ.	=	วัดโบสถ์
ก.พ.	=	กำแพงเพชร

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

น.ส.	=	นศรสวรรค์
พ.จ.	=	พิจิตร
พ.ด.	=	พิชญ์โลก
พ.บ.	=	เพชรบูรณ์
ศ.ท.	=	สุโขทัย
อ.ค.	=	อุตรดิตถ์
อ.ท.	=	อุทัยธานี
มม.	=	มิลลิ เมตร
ซม.	=	เซนติ เมตร
ม.	=	เมตร
กม.	=	กิโล เมตร
ม. ²	=	ตาราง เมตร
กม. ²	=	ตารางกิโล เมตร
ม. ³	=	ลูกบาศก์ เมตร
มก.	=	มิลลิกรัม
ด.	=	ลิตร
ช.	=	องศา เซลเซียส
ชม.	=	ชั่วโมง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย